

Ζωή μετά τον θάνατο

Ένα γεγονός της ζωής μας, βέβαιο οπωσδήποτε και θλιβερό, είναι ο θάνατος. Όλοι μας ασφαλώς έχουμε συνοδεύσει στην τελευταία τους κατοικία φίλους, γνωστούς, συγγενείς.

Κανείς δεν μένει απαθής εμπρός στον θάνατο. Η Εκκλησία στους επικήδειους ύμνους της τονίζει ότι είναι «όντως φοβερότατον το του θανάτου μυστήριον...» «Πώς παρεδόθημεν τη φθορά...»!

Κάποιος σοφός έλεγε ότι εμπρός στον θάνατο φαίνεται και το μεγαλείο, η υπεροχή του ανθρώπου απέναντι στα ζώα. Κανένα ζώο δεν σκέπτεται το φέρετρό του ή το τι θα γίνουν τα λείψανά του.

Όλοι οι άνθρωποι έχουν φιλοσοφήσει και έχουν σκεφθεί ως προς τον θάνατο και ως προς το τι γίνεται μετά θάνατον. Είναι θέμα που μας απασχολεί όλους.

Και είναι χαρακτηριστικό ότι οι αρχαίοι πρόγονοί μας, ενώ ακόμη δεν είχαν φωτισθεί με το φως του Ευαγγελίου, πίστευσαν ότι δεν χανόμαστε με τον θάνατό μας. Δεν χάνεται, δεν πεθαίνει μαζί με το σώμα μας και η ψυχή μας. Αναφέρουμε ως παράδειγμα αυτό που λέγει ο Σωκράτης στον διάλογο περί αθανασίας στο έργο του Πλάτωνος «Φαίδων». «Επιόντος θανάτου επί τον άνθρωπον το μεν θνητόν, ως έοικεν αυτώ, αποθνήσκει, το δ' αθάνατον και αδιάφθορον οίχεται απιόν». Όταν έρχεται δηλαδή ο θάνατος στον άνθρωπο, τον μεν θνητό συστατικό του, δηλαδή το σώμα του, όπως του αρμόζει, πεθαίνει, το αθάνατο όμως συστατικό του, δηλαδή η ψυχή του, αποχωρίζεται και φεύγει. Πάλι ο Σωκράτης σε άλλο έργο του Πλάτωνος («Φαίδρος») έλεγε «ψυχή πάσα αθάνατος». Η ψυχή είναι αθάνατη, δεν πεθαίνει.

Τα λουλούδια που προσκομίζουμε στους τάφους των συγγενών μας με καρδιά πονεμένη αλλά και φορτωμένη με αναμνήσεις δεν τα προσφέρουμε στο ψυχρό μάρμαρο αλλά στην ψυχή του αγαπημένου μας νεκρού. Αν είχαμε τη βεβαιότητα ότι ο άνθρωπός μας δεν υπάρχει πλέον, ποιο νόημα θα είχε το προσκύνημά μας στο μνήμα του, η φροντίδα μας για τον τάφο του, και γιατί θέλουμε να δείξουμε ότι δεν τον λησμονούμε, αλλά τον αγαπάμε ακόμη;

Πέρα όμως από αυτά, τα κάπως ψυχολογικά και πανανθρώπινα, αφού και οι προ Χριστού άνθρωποι τα ένιωθαν, εμείς οι Χριστιανοί έχουμε το φως της αλήθειας του Ευαγγελίου, που μας διαφωτίζει, ώστε να γνωρίζουμε τι ακριβώς συμβαίνει μετά θάνατον. Και το Ευαγγέλιο μας λέγει ότι δεν τελειώνουν όλα στον τάφο.

Το ακούμε την ώρα της Νεκρώσιμου Ακολουθίας, αλλά συγκινημένοι και γεμάτοι ίσως με διάφορες σκέψεις δεν το προσέχουμε όσο πρέπει. Και η περικοπή του «Αποστόλου» και η περικοπή του «Ευαγγελίου» που αναγιγνώσκονται στην Κηδεία μας διαφωτίζουν σημαντικά.

Ο άγιος απόστολος Παύλος μας διαφωτίζει: Δεν θέλουμε, αδελφοί, να αγνοείτε τι θα συμβεί με τους κεκοιμημένους, για να μη λυπάσθε και απελπίζεσθε, όπως οι άπιστοι. Δεν γράφει «νεκρούς», αλλά «κεκοιμημένους». Κοιμούνται τώρα τον ύπνο του θανάτου· θα έλθει όμως η ώρα που με πρόσταγμα Κυρίου, με αρχαγγελική φωνή θα ξυπνήσουν, θα αναστηθούν για να συναντήσουμε όλοι στον αέρα τον Κύριο (Α' Θεσ. δ' 13-18).

Και στο Ευαγγέλιο ο ίδιος ο Ιησούς Χριστός μας βεβαιώνει ότι θα έλθει η ώρα κατά την οποία «πάντες οι εν τοις μνημείοις (=όλοι οι πεθαμένοι) ακούσονται της φωνής αυτού (=θα ακούσουν τη

φωνή του Υιού του Θεού που θα τους διατάξει να αναστηθούν), και εκπορεύονται (=και θα βγουν από τα μνήματα) οι τα αγαθά ποιήσαντες (=όσοι έζησαν θεάρεστα στη ζωή τους, κάνοντας έργα αγαθά) εις ανάστασιν ζωής, οι δε τα φαύλα πράξαντες (=ενώ όσοι έζησαν αμαρτωλά θα αναστηθούν) εις ανάστασιν κρίσεως» (Ιω. ε' 28-29).

Και μόνο αυτά τα λόγια της Αγίας Γραφής, που είναι η Πηγή της αληθείας, είναι αρκετά για να γνωρίζουμε ότι δεν τελειώνουν όλα στον τάφο. Το διακηρύσσουμε άλλωστε και εμείς κάθε φορά που απαγγέλλουμε το Σύμβολο της Πίστεώς μας λέγοντας: «Προσδοκώ ανάστασιν νεκρών και ζωήν του μέλλοντος αιώνας». Περιμένω χωρίς αμφιβολία – αυτό σημαίνει η λέξη «προσδοκώ» – την ανάσταση των νεκρών και τη μέλλουσα ζωή.

Πόσες φορές, αλήθεια, το έχουμε πει αυτό και ίσως δεν συναισθανόμαστε τι ακριβώς λέμε με τα χείλη μας! Είναι ένα από τα σπουδαιότερα δόγματα της Πίστεώς μας, το οποίο έχει αδιάψευστη εγγύηση την Ανάσταση του Κυρίου μας Ιησού Χριστού.

Όταν λέμε ανάσταση νεκρών, γράφει ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός, εννοούμε «την ανάστασιν των σωμάτων». «Διότι η ψυχή είναι αθάνατη, δεν έχει πεθάνει (το πίστευα, είπαμε, και οι αρχαίοι) και δεν γίνεται λόγος για ανάσταση ψυχής, αφού δεν είχε νεκρωθεί. Και αφού ο θάνατος, συνεχίζει ο Άγιος, είναι χωρισμός της ψυχής από το σώμα, ανάσταση είναι η ένωση και πάλι της ψυχής με το σώμα. Το ίδιο το σώμα που διαλύθηκε στον τάφο θα αναστηθεί άφθαρτο και θα ενωθεί με την ψυχή του σε νέα ζωή». (ΕΠΕ 1, 558-560).

Βέβαια αυτό μας φαίνεται κάπως αδύνατο. Δεν το χωρεί το φτωχό μυαλό μας, πώς το σώμα μας, που έγινε χώμα, θα αναστηθεί και πάλι. Γι' αυτό ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος μας βοηθεί να ξεπεράσουμε τη δυσκολία της απορίας μας λέγοντας: «Σκέψου, άνθρωπε, πώς σε έπλασε εξ αρχής ο Θεός και μην αμφιβάλλεις πλέον για την ανάσταση. Χώμα από τη γη δεν πήρε και σε έπλασε; Και είναι δύσκολο λοιπόν σ' Εκείνον πάλι από το χώμα να σε αναπλάσει και να κάμει άφθαρτο;» (ΕΠΕ 36, 130-132).

Εφόσον πιστεύουμε σε Θεό Παντοκράτορα, που τα πάντα δύναται, δεν δικαιολογείται καμιά αμφιβολία ως προς τη γενική ανάσταση των αποθανόντων. Εφόσον αναστήθηκε ο Χριστός και καταπάτησε τον θάνατο, δεν είναι πλέον ο θάνατος το τέρμα της ζωής μας. Τώρα ο θάνατος έγινε και είναι ένας σταθμός και ένα πέρασμα από τα φθαρτά στα άφθαρτα, από τα πρόσκαιρα στα αιώνια.

Πολύ ωραία εκφράζει αυτή την αλήθεια και ο πιστός Νεοέλληνας ποιητής Γ. Δροσίνης γράφοντας: «Τι λοιπόν; Της ζωής μας το σύνορο θα το δείχνει ένα ορθό κυπαρίσσι; /κι απ' ό,τι είδαμε, ακούσαμε, αγγίξαμε, τάφου γη θα μς έχει χωρίσει;.../ Μήπως ό,τι θαρρούμε βασίλειμα, γλυκοχάραγμα αυγής είναι πέρα; /Κι αντί ναρθει μια νύχτα αξημέρωτη ξημερώνει μια αβράδιαστη μέρα;

Ναι, είναι η «ανέσπερος ημέρα της Βασιλείας του Θεού».